

OBSAH

Slovo úvodem / 7**Sociální vize a utopie**

Miloš Havelka: *Sociální vize a utopie: „sociální otázka“ mezi pauperizací a modernizací / 11*

Tomáš Petráček: *Paupertas meretrix. K církevní reflexi sociální otázky v 19. století / 22*

Johannes Gleixner: *K původní debatě T. G. Masaryka s marxisty / 33*

Eduard Burget: *Stařešina katolických žurnalistů Tomáš Josef Jiroušek a jeho románová kronika Pod českým nebem / 44*

Lucie Kořínková: *Nový kult jako tribuna sociálně vyloučených? / 58*

Námezdní práce, sociální každodennost a kulturní reflexe chudoby

Stanislav Knob: *Od živelného hnutí k jednacímu stolu. Stávky v dlouhém 19. století / 71*

Jan Hozák: *Tovární práce ve světle dobových svědectví tzv. Kleplový sbírky vzpomínek a rukopisů / 82*

Jiří Pokorný: *Dětská práce / 90*

Martin Franc: *Rumfordská polévka a jiné pochoutky. Stravování chudých v habsburské monarchii v 1. polovině 19. století / 99*

Blanka Hemelíková: *Polévka pro chudé děti v satirických časopisech / 114*

Dagmar Mocná: *Nerudovi Trhani. Od sociálního apelu k existenciální výpovědi / 125*

Charita, filantropie, svépomoc, sociální politika

Jiří Kořalka: *Sociální aktivita dělnických spolků / 141*

Martina Halířová: *Vznik a činnost Zemské komise pro péči o děti a mládež / 151*

Milena Lenderová: *Předškolní institucionální výchova mezi charitou a vlastenectvím. Příklad Hradce Králové v letech 1837–1886 / 158*

Petr Svobodný: *Tři generace rodiny Aloise Klara – tři fáze péče o nevidomé v Čechách / 170*

Milena Secká – Martin Šámal: *Sociální citění manželů Náprstkových* / 190

Hana Svatošová: *Počátky městské sociální výstavby na příkladu Vídně a Prahy* / 204

Hana Tillmanová: *Divadlo pro všechny. Averinova sezóna v Praze (1875/1876)* / 222

Radim Vondráček: *Novoroční přání jako charita* / 227

Nerovnosti a vyloučení

Hana Mášová: *Duševně nemocní na okraji společnosti.*

Ústavy pro choromyslné / 241

Stanislava Musilová (Klečáková): *„Padlé ženy“ v mikrosondě. Emancipace versus pauperizace* / 254

Irena Bukačová: *Příspěvek k dějinám venkovského židovstva na Plzeňsku v 19. století* / 268

Jindřich Vybíral: *„Pravdivý styl“ našich staveb pro chudé. Pražský chudobinec pod Vyšehradem a jeho architektura* / 284

Marta Ottlová: *Sociální otázka jako problém české národní opery* / 297

Roman Prahel: *Motiv „nerovného páru“ a jeho uplatnění v českých karikaturách z 19. století* / 302

Okraj společnosti, periferie

Jakub Rákosník: *Vynalezení nezaměstnanosti v 19. století* / 319

Milan Hlavačka: *Postrk* / 330

Kateřina Piorecká: *Z nočních potůlek Josefa Kajetána Tyla.*

Periferie v „obrazech ze života“ ve třicátých letech 19. století / 342

Pavel Šopák: *Periferie periferie: koncept muzea pro Rakouské Slezsko.*

K dvoustému výročí Gymnazijního muzea v Opavě / 353

Závěrem (Josef Štogr) / 366

Seznam vyobrazení / 370

Jmenný rejstřík / 374

Autoři příspěvků / 388

Přehled plzeňských mezioborových symposií k problematice 19. století a dosud vydaných sborníků / 390